

DOI: [10.32702/2307-2105-2020.12.200](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.12.200)

УДК: 338.48:330.322

Г. О. Фесенко,

*асистент кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу й іноземних мов,
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон, Україна
ORCID ID: 0000-0002-9462-8573*

Л. О. Алещенко,

*асистент кафедри менеджменту та інформаційних технологій,
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон, Україна
ORCID ID: 0000-0002-7119-2922*

ІНВЕСТИЦІЙНА СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ

H. Fesenko

*Assistant of the Department of hotel, restaurant and tourism businesses and foreign languages,
State Higher Educational Institution "Kherson State Agrarian University*

L. Aleshchenko

*Assistant of the Department of management and information technologies,
State Higher Educational Institution "Kherson State Agrarian University"*

INVESTMENT COMPONENT OF EFFECTIVE DEVELOPMENT OF THE BUSINESS TRAVEL

У статті висвітлено економічне значення та особливості залучення інвестицій у сфері туризму в Україні. На основі теоретичного узагальнення сутності категорії «інвестиції» визначені особливості суб'єктів та об'єктів інвестиційної діяльності у туристичному секторі. Досліджено сучасний стан та вплив інвестиційних процесів на розвиток туристичної галузі в Україні. Аналіз доходів від надання послуг у сфері туризму показав зростаючу динаміку у туристичному бізнесі та суміжних галузях і сфері послуг, у розвитку сільської місцевості та певних територій. Визначено, що обсяги капітальних вкладень у діяльність туристичних агентств, туристичних операторів, надання інших послуг із бронювання мають тенденцію до скорочення, але із врахуванням у складі туристичної сфери готелів, ресторанів, транспорту, об'єктів відпочинку і розваг, громадського харчування, спостерігається збільшення об'ємів використаних інвестицій. Визначено основні проблеми та перспективи розвитку туристичної індустрії. Запропоновано заходи, які сприятимуть підвищенню інвестиційної привабливості туристичного бізнесу. Обґрунтовано, що для ефективного функціонування туристичної галузі необхідно в стратегію розвитку туризму включати розділи з інвестиційними пропозиціями, формувати туристичний імідж країни, створювати умови для розвитку туризму з метою залучення інвесторів. На основі узагальнення даних про зниження зацікавленості потенційних інвесторів у фінансовому забезпеченні сфери туризму через недостатній рівень інформаційного забезпечення запропоновано шляхи забезпечення інформаційної відкритості туристичних проєктів. В якості державної політики підтримки іноземних інвестицій та створення сприятливого інвестиційного клімату в країні рекомендовано прийняття нормативно-правових актів,

впровадження податкових пільг, скорочення термінів узгодження рішень, розвиток інфраструктурних мереж. Подальший науково-теоретичний розвиток даної теми може базуватися на детальному аналізі інвестиційного клімату за регіонами України та розробці відповідних методичних рекомендацій щодо підвищення інвестиційної привабливості країни, створення сприятливого інвестиційного клімату.

The article presents the economic significance and features of engagement investment in the tourism in Ukraine. Based on the theoretical generalization of the essence of the category "investments", the characteristics of subjects and objects of investment activities in the tourism are determined. The implementation of its goal and the development of recommendations for increasing investment attractiveness in the tourism business are based on the following research methods: economic and statistical when analyzing the current state of investment support, abstract-logical-for Theoretical generalization of scientific works on this topic, monographic when justifying conclusions and generalizations of results. The article examines the current state and impact of investment processes on the development of the tourism industry in Ukraine. The analysis of revenues from the provision of services in the tourism sector showed a growing trend in the tourism business and related industries and services, in the development of rural areas and certain territories. It is determined that the volume of capital investments in the activities of travel agencies, travel operators, and other booking services tends to decrease, but taking into account hotels, restaurants, transport, recreation and entertainment facilities, and catering, there is an increase in investments that were used. The main problems and prospects of development of the tourism industry are identified. Proposed measures that will help increase the investment appeal of the tourism business. It is proved that for the effective functioning of the tourism industry, it is necessary to include sections with investment proposals in the tourism development strategy, form the country's tourist image, and create conditions for the development of tourism in order to attract investors. Based on the generalization of data on the decrease in the interest of potential investors in the financial support of the tourism sector due to the insufficient level of information support, ways to ensure the information openness of tourism projects are proposed. As a state policy of supporting foreign investment and creating a favorable investment climate in the country, it is recommended to adopt regulatory legal acts, introduce tax incentives, reduce the time frame for approving decisions, and develop infrastructure networks.

Ключові слова: *інвестиції, інвестиційна діяльність, туристичний бізнес, інвестиційний проект, інвестиційна привабливість.*

Key words: *investments, investment activities, business travel, tourism business, investment project, investment appeal.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі індустрія туризму в світі має значний вплив на функціонування економічної системи кожної країни. Стабільний розвиток туристичної сфери позитивно відображається на соціально-економічних процесах - створюються нові робочі місця, збільшуються грошові надходження до бюджетів, підвищується рівень добробуту населення. За оцінкою Всесвітньої організації туризму ООН внесок туризму до світового валового внутрішнього продукту становить 10%, а в Україні ця галузь тільки починає розвиватися, не використаний значний туристично-рекреаційний потенціал більшості регіонів. Під час кризи, обумовленої коронавірусною пандемією, актуалізуються проблеми розвитку внутрішнього туризму і досить гостро постає питання фінансового забезпечення галузі в цілому, в тому числі за рахунок інвестицій. Тому вибір інвестиційних аспектів ефективного розвитку сфери туризму в якості теми наукового дослідження є актуальним і доцільним.

Метою статті є обґрунтування сучасних проблем і перспектив інвестиційного забезпечення сфери туризму та напрямів підвищення ефективності туристичної індустрії в Україні на основі залучення інвестиційних ресурсів.

Методи дослідження. Під час проведення економічного дослідження були використані загальнонаукові методи, зокрема: економіко-статистичний при аналізі сучасного стану інвестиційного забезпечення, абстрактно-логічний - для теоретичного узагальнення наукових праць за даною темою, монографічний при обґрунтуванні висновків та узагальненні результатів дослідження.

Аналіз останніх публікацій і досліджень. Значну увагу темі розвитку сфери туризму та інвестиційному забезпеченню підприємств приділяли такі зарубіжні та вітчизняні науковці як: Мороз А.М,

Шарко М.В., Мальська М., Третяк Н., Зарічна О.В., Кміть В. М., Бугіль М. М. та інші вчені. Проте, питання ефективного розвитку сфери туризму на основі залучення інвестицій залишається відкритим та потребує подальшого вивчення.

Результати дослідження. Успішний розвиток туристичного бізнесу в ринкових умовах вимагає постійного підвищення рівня конкурентоспроможності від кожного суб'єкта, забезпечення якісним туристичним продуктом зростаючого попиту населення, удосконалення суспільно-економічних відносин підприємницьких структур, територіальних об'єднань і держави. Соціальна місія туризму - підвищити вклад в культурний, економічний та регіональний розвиток країни.

Умовами створення ефективно функціонуючої системи управління інвестиційними процесами туристичної галузі виступають підвищення наукової обґрунтованості управлінських рішень в області інвестування, забезпечення взаємодії таких основних елементів системи управління, як принципи, методи, функції управління, інструментарій, що орієнтують реалізацію інвестиційних проектів на досягнення необхідних результатів і рівня ефективності.

Економічна діяльність окремих господарюючих суб'єктів і сфери туризму країни в цілому значною мірою характеризується обсягом і формами інвестиційних процесів. У широкому розумінні інвестиції являють собою вкладення капіталу з метою подальшого його збільшення. При цьому приріст капіталу має компенсувати інвестору відмову від використання наявних коштів на споживання в поточному періоді, винагородити його за ризик, відшкодувати втрати від інфляції в майбутньому періоді [1]. Тому туризм буде інвестиційно привабливим за умови зростання його прибутковості і доходності.

Термін «інвестиції» походить від латинського слова «invest», що означає «вкладати». Податковий кодекс України висвітлює інвестиції як господарські операції, які передбачають придбання основних засобів, нематеріальних активів, корпоративних прав та/ або цінних паперів в обмін на кошти або майно, тобто розкриваються об'єкти інвестування.

У законі України «Про інвестиційну діяльність» поняття «інвестиційна діяльність» визначається як сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави по реалізації інвестицій, а інвестори - як суб'єкти інвестиційної діяльності, що приймають рішення про вкладення власних, позичкових і залучених майнових та інтелектуальних цінностей в інвестування[2].

Шарко М.В., Мешкова-Кравченко Н.В., Радкевич О.М розкривають поняття «інвестиційного проекту» як програму заходів, пов'язаних із здійсненням вкладень, з метою їхнього наступного відшкодування й одержання прибутку, інвестиційний процес - як розгорнуту у часі реалізацію інвестиційного проекту, де початок - ухвалення рішення про інвестування, а результат - досягнення поставленої мети, або вимушене припинення здійснення проекту [3].

Туристична діяльність регулюється Законом України «Про туризм», де зазначено, що туризм - тимчасовий виїзд особи з місця проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці, куди особа від'їжджає [4].

На основі дослідження теоретичної сутності інвестиційних процесів, слід відзначити, що інвестиції в туристичній галузі необхідно розглядати як використання фінансових ресурсів у вигляді поточних і довгострокових вкладень з метою отримання бажаного прибутку як всередині країни, так і за кордоном.

Мальська М.П. у своїх наукових працях зазначає, що інвестиції в туризмі – це розміщення капіталу інвесторів у туристичному бізнесі з метою одержання прибутку. Оскільки капітал є одним із головних факторів виробництва, можливості туристичної індустрії виробляти якісний туристичний продукт (послугу) прямо залежать від обсягу капіталу, який інвестується [5, с. 420].

Об'єкти та суб'єкти інвестиційної діяльності у сфері туризму мають специфіку, оскільки і туристична галузь відзначається видовою різноманітністю, особливостями розвитку, використовуваними ресурсами, організацією бізнес-процесів (рис. 1).

Об'єкти	Суб'єкти
- майно підприємств у сфері туризму,	- приватні інвестори,
- маршрути туристичні,	- держава,
- історичні об'єкти,	- іноземні програми і гранти,
- музеї,	- кооперативи,
- бібліотеки,	- місцеві органи самоврядування,
- зелені зони,	- фінансові установи
- технічна продукція,	- власники туристичного бізнесу.
- місця для розміщення туристів	
- сільська місцевість.	

Рис. 1. Об'єкти і суб'єкти інвестицій у туризмі
(Обґрунтовано автором)

Інвестиції відіграють важливу роль в управлінні розвитком туризму як у країні загалом, так і в регіонах. Обсяги інвестицій необхідно аналізувати і прогнозувати у процесі розробки заходів щодо формування матеріально-технічної бази туризму, схем розміщення і розвитку туристських об'єктів, податковому прогнозуванню, формуванню банків даних туристичних інвестиційних проектів, проведенні заходів щодо стандартизації, сертифікації туристичного продукту, ліцензування окремих видів діяльності, при плануванні зайнятості і доходів населення, розвитку інфраструктури [6].

Туристична сфера повинна стати однією із пріоритетних галузей в економіці України. Державою та на рівні регіонів розробляються і впроваджуються проекти та програми в даній сфері. Для ефективного функціонування туристичної галузі необхідно у розроблену стратегію розвитку туризму включати розділи з інвестиційними пропозиціями, формувати уявлення про сприятливий туристичний імідж країни, створювати вигідні умови для розвитку туризму з метою залучення інвесторів.

Фактори, які спонукають до вкладення інвестицій, можуть бути різними:

- бажання збільшити обсяги продажів і послуг в туризмі;
- необхідність в оновленні та вдосконаленні наявної матеріально-технічної бази (поліпшення об'єктів, обладнання, впровадження сучасної системи бронювання);
- прагнення до освоєння нових видів діяльності (вихід на ринок туристичної індустрії з новим туристичним продуктом, або новим видом послуг).

Зазначені фактори підкреслюють важливість інвестицій в створенні економічної бази для вирішення соціально-економічних проблем. З метою збільшення припливу іноземних інвестицій в економіку необхідно створити сприятливий інвестиційний клімат. Інвестиційний клімат – це сукупність соціальних, економічних, організаційних, правових, політичних, соціокультурних передумов, що зумовлює привабливість і доцільність інвестування в галузі економіки країни [7].

Характеризуючи інвестиційну діяльність в Україні, необхідно наголосити на важливості капіталовкладень в сферу туризму. Туризм здійснює суттєвий вплив на економіку і розвиток регіону, сприяє надходженню валюти в країну, створенню нових робочих місць, поліпшенню інфраструктури. Для отримання максимальної користі від туризму кожна держава розробляє туристичну політику, яка є одним з напрямків соціально-економічної політики держави [8].

Зарічна О.В. акцентує увагу на тому, що капіталовкладення в туристичну сферу зростають лише за умови, що віддача на вкладені кошти перевищує обсяг інвестованого капіталу. Якщо віддача дорівнює обсягу інвестицій, то ефекту від інвестицій немає. У цьому разі і капітал, і виробництво залишаються постійними. Якщо різниця між вкладеним і отриманим капіталом є від'ємною, туристична індустрія втрачає джерела поновлення капіталу, можливості виробництва обмежуються [8, с. 81-85].

Зростання доходів від туристичної діяльності свідчить про підвищення її інвестиційної привабливості. У таблиці 1 висвітлено доходи від надання туристичних послуг за 2017-2019 рр.

Таблиця 1.
Доходи від надання туристичних послуг

Показники	Роки			2019 р. у % до 2017 р.
	2017	2018	2019	
Юридичні особи				
Дохід від надання туристичних послуг (без ПДВ, акцизного податку й аналогічних обов'язкових платежів), тис. грн	18502975,3	21069268,5	31948701	172,7
у тому числі від екскурсійної діяльності	57565,5	89220,9	113651	197,4
Фізичні особи-підприємці				
Дохід від надання туристичних послуг (без ПДВ, акцизного податку й аналогічних обов'язкових платежів), тис. грн	519654,3	556652,4	751474,8	144,6

Доходи від надання туристичних послуг як юридичних, так і фізичних осіб стрімко зростають. Якщо у 2017 р. дохід юридичних осіб у сфері надання туристичних послуг складав 18503 млн грн, то у 2019 р. зростає до 31949 млн грн, або на 72,7%. Збільшуються вдвічі і доходи від екскурсійної діяльності. Фізичні особи-підприємці також забезпечили зростання доходів на 44,6 % - від 519,6 до 751,5 млн грн.

Отже, наведені дані офіційної статистики України свідчать, що дохід від надання послуг у сфері туризму щорічно зростає, при цьому туристичний бізнес є галуззю, яка генерує розвиток суміжних галузей - готельно-ресторанного бізнесу, малого підприємництва у сфері мистецтва, спорту, розваг та відпочинку, сприяє розвитку сільської місцевості. Тому залучення інвестицій у сферу туризму, на нашу думку, слід розглядати в аспекті зв'язку із цими галузями (табл. 2).

Таблиця 2.
Структура та динаміка використаних капітальних інвестицій у туристичну сферу, тис. грн

Показники	Роки			2019 р. у % до 2017 р.
	2017	2018	2019	
Капітальні інвестиції (всього в Україні)	448461518	578726385	623978935	139,1
1. Діяльність туристичних агентств, туристичних операторів, надання інших послуг із бронювання та пов'язана з цим діяльність	104087	236640	79566	76,4
2. Тимчасове розміщування й організація харчування (усього), у тому числі:	2133519	2675101	2832178	132,7
- тимчасове розміщування	1380054	1473043	982887	71,2
- діяльність готелів і подібних засобів тимчасового розміщування	1231268	1231042	837322	68,0
- діяльність засобів розміщування на період відпустки та іншого тимчасового проживання	131053	223910	117700	89,8
- діяльність із забезпечення стравами та напоями	753465	1202058	1849291	245,4
- діяльність ресторанів, надання послуг мобільного харчування	664385	1091217	1710057	257,4
- постачання готових страв	77213	80226	40736	52,7
- обслуговування напоями	11867	30615	98498	830,0
3. Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок (усього), в тому числі	1649225	3663168	4146160	251,4
- функціонування бібліотек, архівів, музеїв та інших закладів культури	321736	601399	605129	188,0
4. Діяльність у сфері спорту, організування відпочинку та розваг (усього), у тому числі:	1062982	2636470	3065792	288,4
- діяльність у сфері спорту	563434	1820718	1658461	294,3
- організація відпочинку та розваг	499548	815752	1407331	281,7
5. Надання інших видів послуг	637612	571579	672504	105,4

Незважаючи на позитивну динаміку щодо зростання обсягів капітальних вкладень в цілому по Україні, у діяльність туристичних агентств, туристичних операторів, надання інших послуг із бронювання, на жаль, відбувається зниження обсягу інвестиційних вкладень. Проте, до складу туристичної сфери також варто віднести сукупність готелів та інших засобів розміщення, ресторанів, засобів транспорту, об'єктів організації відпочинку і розваг, об'єктів громадського харчування. З огляду на динаміку інвестиційних вкладень по вищеназваних об'єктах, можна зробити висновок, що по більшості категорій спостерігається збільшення об'ємів використаних інвестицій.

Україна має значний потенціал у розвитку сфери туризму, але низький рівень іміджу на світовому інвестиційному ринку. У більшості рейтингів країна посідає останні місця за інвестиційною привабливістю. Тому важливим завданням зростання обсягу інвестиційних вкладень у туристичний бізнес є підвищення інвестиційної привабливості.

Інвестиційна привабливість туризму – це сукупність мікро та макро- факторів, що формують загальне уявлення потенційного інвестора про стан та рівень розвитку туристичної галузі в країні і надають йому можливість визначити, наскільки досліджувана країна може бути привабливою та вигідною для інвестування цієї сфери [10]. В Україні значно перешкоджають поліпшенню інвестиційної привабливості регіонів податкове та адміністративне навантаження на бізнес, високий рівень інфляції, нестабільна політична ситуація, військові дії на Сході України.

Інвестиційна привабливість територій виступає в ролі визначального чинника при виборі об'єкта вкладень. Дійсно, в умовах потреб у ресурсах одних учасників ринку та наявності і прагненні власти тимчасово вільні кошти у інших, при укладанні угоди інвестиційну привабливість слід розглядати в якості ключової категорії. Грунтуючись на твердженнях учених про сутність інвестиційного потенціалу регіону, можна дійти висновку, що у формуванні задіяні наступні складові: природно-ресурсний потенціал, географічне розміщення, економічний стан, інфраструктурні об'єкти, інституційні формування, кадрове забезпечення, науково-технічний потенціал, споживчий компонент, виробничий компонент.

Використання інвестиційних ресурсів повинно базуватися на обґрунтованому виборі інвестиційного проекту. Для забезпечення правильного вибору рішення організаціям, пов'язаним з туристичною діяльністю, необхідно самостійно або за допомогою залучених фахівців розробити ефективний зразок нової моделі,

трансформувати застарілі та запровадити нові об'єкти. Модернізація має вирішальне значення для підвищення економічної ефективності завдяки ефективнішому використанню виробничих факторів, разом із впровадженням нових технологій та інновацій. Економічний результат від впровадження інвестиційної діяльності оцінюється збільшенням доходів бізнес-структур, оптимізацією витрат і зниженням вартості послуг, збільшенням прибутку, що в підсумку підвищує його конкурентоспроможність. Проблеми оцінки інвестиційної складової розвитку туризму висвітлені у таблиці 3.

Таблиця 3.
Проблеми оцінки інвестиційної складової розвитку сфери туризму*

Проблема	Опис	Шляхи вирішення
Відсутність єдиної інформаційної бази щодо реалізації інвестиційних проектів	1. Неналежне надання даних, які дозволяють провести об'єктивну оцінку інвестиційного забезпечення туристичної індустрії, в тому числі і статистичних даних. 2. Не створена єдина інформаційна база, яка б дозволяла потенційному інвестору ознайомитися з матеріалами, необхідними при реалізації інвестиційних проектів: план місцевості, бізнес-план, генеральний план розміщення туристичних об'єктів, які потребують залучення інвестицій, інформація про потужності ресурсів.	Створення єдиного сайту та реєстру, який буде відображати актуальні офіційні дані туристичної індустрії, публічні обговорення та проекти внесення пропозицій від інвесторів та зацікавлених осіб щодо удосконалення системи розвитку туристичної сфери в Україні.
Недостатньо сприятливий інвестиційний клімат	Існуючі вимоги щодо започаткування і розвитку туристичного бізнесу іноді не дозволяють інвесторам почати будівництво об'єктів по кілька років - цей період часу йде на узгодження різних рішень та оформлення документів.	Прийняття нормативних правових актів, що сприяють залученню інвестицій в розвиток економіки, впровадження податкових пільг, скорочення термінів узгодження рішень, розвиток інфраструктурних мереж.

*Розроблено автором

Недостатній рівень інформаційного забезпечення значно зменшує зацікавленість потенційних інвесторів долучитися до фінансового забезпечення сфери туризму. Інформація, яка знаходиться у вільному доступі (кількість і вартість реалізованих туроператорами та турагентами туристичних путівок, в'їзні та в'їзні потоки і т. д.) не відображає всі аспекти розвитку туризму і не в змозі зацікавити потенційних інвесторів.

В Україні створено законодавчу базу в сфері регулювання інвестиційної діяльності, з метою досягнення більшого притоку інвестицій та підвищення ефективності їх використання. Проте, необхідність узгодження документів і дозволів у різних державних структурах створює часові та інші бар'єри у реалізації планів інвесторів.

Незважаючи на високий туристично-рекреаційний потенціал в Україні, розвиток сфери туризму відбувається досить повільно. Вкладення інвестицій в сферу туризму здійснюється в основному в регіонах, де туризм визначено як один із пріоритетних напрямків розвитку економіки – це західний регіон та південний. Для реалізації інвестиційних проектів у сфері туризму необхідно провести економічне обґрунтування залучення інвестиційних коштів, забезпечити рішення чіткими розрахунками прибутковості, періоду окупності проекту, розробити бізнес-план його реалізації.

Таким чином, формуванню сприятливого інвестиційного клімату в Україні мають сприяти масштабні комплексні заходи щодо поліпшення умов діяльності інвесторів, розширення механізмів та інструментів здійснення інвестицій та реалізації інвестиційних проектів. Збільшення обсягу інвестицій в економіку України забезпечить прискорення соціально-економічного розвитку регіонів та пріоритетних галузей виробництва.

Висновок та перспективи подальших досліджень. Оскільки довгострокові інвестиції приносять не лише фінансові надходження, а й новітні досягнення та інновації, забезпечують створення нових робочих місць можна стверджувати, що їх залучення в туристичну галузь є необхідною складовою частиною ефективного економічного розвитку туристичної індустрії в Україні. Державною політикою має стати підтримка позитивної тенденції в залученні іноземних інвестицій в туризм, сприяння поліпшенню інвестиційного клімату в країні, впровадження заходів щодо підвищення інвестиційної привабливості.

Подальший науково-теоретичний розвиток даної теми може базуватися на детальному аналізі інвестиційного клімату за регіонами України та розробці відповідних методичних рекомендацій щодо підвищення інвестиційної привабливості країни, створення сприятливого інвестиційного клімату.

Список літератури.

1. Мороз А. М., Савлук М. І., Пуховкіна М. Ф. Банківські операції : підручник - 2-ге вид., випр. і доп. / А. М. Мороз та ін.; за заг. ред. А. М. Мороза. К.: КНЕУ, 2002. 476 с.

2. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 47, *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1991. № 47, ст. 646. Дата оновлення 03.10.2019. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення 12.10.2020).
3. Шарко М.В., Мешкова-Кравченко Н.В., Радкевич О.М. Економіка підприємства: навч. посібник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2014. 436 с., с. 217-219.
4. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 р. № 325/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1995. № 31, ст. 24. Дата оновлення 20.09.2019 URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>. (дата звернення 17.10.2020).
5. Мальська М. П., Антонюк Н.В., Ганич Н.М. Міжнародний туризм і сфера послуг: підручник. К.: Знання, 2008. 661 с.
6. Шуплат О. М. Фінансування інвестиційної діяльності підприємств сфери туризму: теоретичний аспект. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 16. С. 28-33.
7. Третяк Н. Фактори формування інвестиційного клімату в Україні. *Фінансовий простір*. 2013. № 3. С. 165–170.
8. Зарічна О.В. Економічна сутність інвестицій та їх роль в туристичній діяльності. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 5. Ч. 2. С. 81-85.
9. Моніторинг державних інвестиційних проектів. Офіційний сайт Міністерства Юстиції. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_11352 (дата звернення 19.10.2020)
10. Мархонос С. М. Туристична сфера як фактор підвищення інвестиційної привабливості регіону. *Економіка. Управління. Інновації*. 2012. № 1 (7). URL: http://tourlib.net/statti_ukr/marhonos.htm (дата звернення: 10.10.2020).
11. Вишнеvsька О. О. Феномен туризму у сучасному соціокультурному просторі: монографія. Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. 296 с.
12. Кміть В. М., Бугіль М. М. Інвестиційний податковий кредит як основа державного стимулювання інвестиційно-інноваційної активності підприємств. *Формування ринкової економіки в Україні* : зб. наук. праць. Львів: Львівський національний університет ім. І. Франка. 2011. № 23. С. 314–320.
13. Мулярчук С., Швороб Г. Основні тенденції державного регулювання туризму в Україні. URL: <http://conferences.neasmo.org.ua/node/180> (дата звернення: 10.10.2020).

References.

1. Moroz, A. M. Savluk, M. I. Pukhovkina, M. F. (2002), *Bankivs'ki operatsii* [Banking operations], 2nd ed, KNEU, Kyiv, Ukraine.
2. The Verkhovna Rada of Ukraine (1991) The Law of Ukraine " About investment activity", available at:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>(Accessed 12 October 2020).
3. Sharko, M.V. Mieshkova-Kravchenko, N.V. Radkevych, O.M. (2014), *Ekonomika pidpryemstva* [Business Economics], OLDI-PLYuS, Kherson, Ukraine.
4. The Verkhovna Rada of Ukraine (1995) The Law of Ukraine " About tourism", available at:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>. (Accessed 17 October 2020).
5. Mal's'ka, M. P. Antoniuk, N.V. Hanych, N.M. (2008) *Mizhnarodnyj turyzm i sfera posluh* [International tourism and services], Znannia, Kyiv, Ukraine.
6. Shuplat, O. M. (2016), “Financing the investment activities of tourism enterprises: a theoretical aspect”, *Investytsii: praktyka ta dosvid*. vol. 1, pp. 28-33.
7. Tretiak, N. (2013) “Factors shaping the investment climate in Ukraine” *Finansovyy prostir*. vol. 3, pp. 165–170.
8. Zarichna, O.V. (2014) “The economic essence of investment and their role in tourism” *Naukovyj visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu*. vol. 5, pp. 81-85.
9. Ministerstva Yustytzii of Ukraine (2020),“ Monitoring of state investment projects”, available at: https://minjust.gov.ua/m/str_11352 (Accessed 19 October 2020).
10. Markhonos, S. M. (2012), “Tourism as a factor in increasing the investment attractiveness of the region” *Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsii*. vol. 1 (7). available at: http://tourlib.net/statti_ukr/marhonos.htm (Accessed 10 October 2020).
11. Vyshnevs'ka, O.O. (2009), *Fenomen turyzmu u suchasnomu sotsiokul'turnomu prostori* [The phenomenon of tourism in the modern socio-cultural space]. KhNU im. V. N. Karazina, Kharkiv, Ukraine.
12. Kmit', V. M. Buhil', M. M. (2011), “Investment tax credit as a basis for state stimulation of investment and innovation activity of enterprises”, *Formuvannia rynkovoї ekonomiky v Ukraini* : zb. nauk. prats'. L'viv: L'vivs'kyj natsional'nyj universytet im. I. Franka, vol. 23, pp. 314–320.
13. Muliarchuk, S. Shvorob, H. (2010) “The main trends of state regulation of tourism in Ukraine”, available at: <http://conferences.neasmo.org.ua/node/180> (Accessed 10 October 2020).

Стаття надійшла до редакції 04.11.2020 р.